

A nyári hőmérséklet kedvező a zöldbab számára

Nyári vetésű zöldbab

RÖVID TENYÉSZIDEJŰ NÖVÉNYEK UTÁN A TERÜLETET AZ ÉV SORÁN ÚJRA HASZNOSÍTHATJUK. FEJES SALÁTA, KORAI KÁPOSZTAFÉLÉK, SPENÓT, HÓNAPOS RETEK UTÁN MÁR AKÁR JÚNIUS ELEJÉN, A ZÖLDBORSÓT VAGY A LEGKORÁBBI CSEMEGEKUKORICÁT (PALÁNTÁZOTT, TAKART) KÖVETŐEN PEDIG JÚNIUS KÖZEPÉN-VÉGÉN IS VETHETÜNK MÁSODNÖVÉNYEKET. EZEK LEGTÖBBSZÖR HASONLÓ MENNYISÉGŰ ÉS MINŐSÉGŰ TERMÉST ADNAK, MINT HA TAVASSZAL VETNÉNK ŐKET. IDE TARTOZIK A BOKOR ZÖLDBAB IS, AMELYET EGYÉBKÉNT A FELDOLGOZÓIPARNAK IS NAGYRÉSZT MÁSODVETÉSBEN TERMESZTENEK. AHOGY A FELDOLGOZÓ FOLYAMATOS KISZOLGÁLÁSA MIATT SZAKASZOLVA VETIK, EZT KISEBB FELÜLETEN MI IS MEGTEHETJÜK. JÚLIUS KÖZEPÉIG ELVETVE A MAGOKAT, SZEPTEMBER VÉGÉIG BEÉRIK A TERMÉS.

DR. SLEZÁK KATALIN

Zöldbabként a hagyományos magyar konyha a sárga hüvelyű vajbabokat kedveli, ma azonban a változatos igények és elkészítési módok (párolt zöldség, saláták, hússal való sütés, grillezés) miatt a fajták iránti igény is változatosabb. Utóbbi esetekben főként a színhatás miatt

a zöld hüvelyű fajták a kedveltek, de előfordul csíkos (cirmos) vagy élénk lila hüvelyszín is.

A szín mellett a hüvelyek alakja és mérete is sokféle. A házikertekben még most is kedvelt régebbi magyar tájfajták hüvelye kissé lapított, ovális keresztmetszetű, 8-20 cm hosszú. A feldolgozó-

Különböző színű és alakú zöldbabfajták

ipar a kör keresztmetszetű, 7-8 mm átmérőjű és 8-10 cm hüvelyhosszúságú ceruzababfajtákat kedveli, de választékbővítésként találhatunk széles (1,5-3 cm), lapos, közép- vagy sötétzöld hüvelyű, „Róma” típusú fajtákat is.

Még két tulajdonságot érdemes figyelembe venni: a hüvelyek „szálkásodása” minden étel esetében kedvezőtlen, a magok színe pedig akkor érdekes, ha a hüvelyeket vágva használjuk fel (leves, főzelék, saláták), olyankor a fehér szín általában kedveltebb, mint a fekete vagy tarka.

Termőhely, talaj-előkészítés

A zöldbab, bár a zöldborsó rokona, mégis sok szempontból különbözik tőle. Igényesebb a jó talajszerkezetre, meghálálja a tápanyagban dús talajokat, korábban sovány homoktalajokon gyakran szerves trágyázták is. Említésre méltó a nagy vízigénye csírázaskor és a virágzás-terméskötődés időszakában, valamint a terméskötődéshez szükséges viszonylag magas páraigénye. Nyári vetésű zöldbab esetében mindenképpen terveznünk kell az öntözést. Másik lényeges tulajdonsága, hogy a levelei könnyen szakadnak, ezért érdemes szélvédett helyen termesztani,

különösen homoktalajon, ahol a széllal együtt a homokszemcsék is károkat okozhatnak.

A talaj előkészítése másodvetésben főként az előnövénytől függ – annak talajápolási munkái, valamint a lekerülési ideje meghatározza, hogy mennyire szükséges megbolygatnunk a talajt. Ez főként azért érdekes, mert ugyan a bab magja a legtöbb zöldségnövényhez viszonyítva nagynak számít, a nyári vetéskor legtöbbször száraz a talaj ahhoz, hogy a nagyobb talajművelési munkákat jó minőségben elvégezzük. Emiatt gyakran előfordul, hogy elő kell nedvesítenünk a földet a műveléshez. Ez az öntözés „nem veszik kárba” a növények

A zöldbab minden fejlettségi állapotában érzékeny a szélre és a sérülésekre

vízellátása szempontjából sem, ha nem hagyjuk, hogy a nedvesség megszökjön a talajból. Ha nyári szántást végzünk, azonnal le kell azt zárni (boronálni, gereblyézni), de a talaj hosszú távú minősége szempontjából jobb, ha inkább tárcsázzuk a területet, ezzel lazítva a talaj felsőbb rétegét. Ha az őszi forgatás jól sikerült, nyári vetés előtt esetenként megfelelő az egyszeri mélyebb kapálás is, kézi kapával vagy rotációs kapával átjárva a területet.

Ha az előnövényen azt láttuk, hogy a talaj nitrogénellátása nem megfelelő (humuszban nem túl gazdag talajon), a vetőágykészítéskor négyzetméterenként maximum 5 g nitrogén-hatóanyagot (pl. 15 g/m² ammónium-nitrát) dolgozhatunk be a talajba. A bab sóérzékeny növény, a nagyobb dózis károsíthatja a csíránövényeket. Foszfot, káliumot a talajban való lassabb érvényesülésük miatt már korábban, az előnövény előtti őszi talajműveléskor érdemes kijuttatni.

Vetés

A babot szabadföldi másodtermesztésben, soros vagy fészkes vetéssel, kizárólag állandó-helyreveléssel szaporítjuk. Kézi szedéshez 40-50 cm sortávolságot válasszunk 8-10 cm tőtávolsággal, illetve fészkes vetés esetén 30 x 30 vagy 40 x 40 cm-es térállásban; egy bokorba 4-5 magot vessünk. A vetésmélység 3-6 cm legyen (3-4 cm a kisebb magoknál, kötöttebb talajon, 5-6 cm lazább talajon, nagyobb méretű magok esetében). Ha hosszabb szedési időszakot szeretnénk, 7-8 naponta érdemes vetni újabb szakaszokat, a legutolsót július közepén vetve.

Hőmérséklet szempontjából a nyári vetési időszak kedvező a babnak. Fontos azonban, hogy bár melegigényes növény, a nagy hőségben elrúghatja a virágokat, így a vetés ütemezésénél figyelembe kell venni, hogy lehetőleg a virágzás ne essen hőségnapokra. A fajták között hősökkérzékenység szempontjából van ugyan különbség, de lehetőleg minden fajtánál érdemes elkerülni a 35 °C feletti

Egy fészkesbe 4-5 magot vessünk

hőmérsékletet virágzás idején. A fővirágzás ideje a vetéstől számítva általában 6-8 hét, így június végi, július első felében történő vetéseknél az augusztus közepétől várható virágzási időszakban a zöldbabra káros magas hőmérséklet általában már ritkábban fordul elő.

Növényápolás

Mivel a bokornövekedésű zöldbab rövid tenyészidejű növény, viszonylag kevés ápolást igényel.

A virágzástól számítva 2-3 hét elteltével szedhetjük a termést

Érzékeny a mechanikai hatásokra, levélzete könnyen sérül, a virágok és a kis hüvelyek könnyen letörnek. Emiatt a lehető legkritikábban menjünk a növények közé, amikor már nincs köztük elég hely. Ha kapálunk, ügyeljünk arra is, hogy ne sérüljenek a bab sekélyen elhelyezkedő gyökerei.

Vízellátás szempontjából a kelés és a virágzás-terméskötődés a legkritikusabb időszak. A csírázási-kelési időszakban, talajtípustól és vetésmélységtől függően 10-20 mm-es mennyiséggel kelesztőöntözést kell terveznünk, különösen akkor, ha nem volt szükség előöntözésre a talajmunkákhoz. Virágzás idején többször is kellhet öntözni, ami nemcsak a talaj nedvesítését szolgálja, de melegben hűti a növényeket és növeli a levegő páratartalmát, ezzel kedvező mikroklímát teremt a kötődésekhez. Ebben az időszakban 10 mm körüli adagokkal, 4-5 napos öntözési fordulókkal, 3-4 alkalommal érdemes öntözni, egészen a betakarításig.

Fejtrágyázásra általában csak akkor kerül sor, ha hosszú ős esetén többször szeretnénk szedni a növényekről: olyankor szedés után adjunk kisebb adagú nitrogénfejtrágyát (granulátumot kiszórva és beöntözve, vagy tápoldatként a sorokhoz, esetleg lombtrágyaként a növényekre permetezve). Ha régen szerves trágyáztuk a területet, érdemes a virágzás előtti napokban mikroelemkomplex lombtrágyát juttatni a növényekre, ezzel segítve a kötődést. Gyakorlati tapasztalatok szerint a cinktrágyázás különösen előnyös lehet.

Szedés

A hüvelyek a virágzástól számítva 14-20 nap alatt válnak szedhetővé. Míg a legkorábbi tavaszi vetésekről június második felétől szedhetünk termést, másodvetésben a betakarítás augusztus-szeptemberre esik. Átlagos években az augusztusi érésű állományok kisebb hozamot adnak, mint a szeptemberiek, mert virágzásuk idején általában nagyon meleg van. A hoza-

Szedésre érett és még fejlődő hüvelyek

mok a virágzás körüli időszakban rendszeres, kis adagú öntözésekkel javíthatók.

A hüvelyeket akkor szedhetjük, ha hosszanti növekedésük befejeződött, vagyis egyenletes színárnyalatú az egész hüvely, és tapintással megállapítható, hogy teltsége, keménysége a két végén és közepén is közel azonos. A hüvely zseme, lédús, pattanva törik, valamint a magkezdemények közötti zseléállomány nagyobb, mint a magkezdemények (a főzés során a feldarabolt hüvelyekből nem eshetnek ki a magok). A szálkásodásra hajlamos fajtákat azonban ennél korábban, ún. 2/3-os hüvelyfejlettségénél szedik. A szedési gyorsaságot jól jellemzi az az adat, hogy egy fő óránként 7-8 kg hüvelyt tud leszedni. Többszöri szedést tervezve vigyázni kell, hogy a levelek és az éppen virágzó fürtök ne sérüljenek.

A várható hozam 1-1,5 kg négyzetméterenként. Szedést követően érdemes a terméseket felhasználásig 5 °C körüli hőmérsékleten tartani. Ha melegben szedünk, érdemes hideg vízzel lehűteni a termést. A tiszta hüvelyek 2-3 hétig eltarthatók 5-10 °C-on, 95%-os relatív páratartalom mellett.